

DOCUMENTE

DOCUMENTE REFERITOARE LA VOIEVOZII ROMÂNI DIN BIHOR DIN SECOLELE XV—XVI

de

ANA ILEA, VASILE RUS

Continuăm publicarea documentelor referitoare la voievozii români din Bihor, începută în anul 1987 în acest anuar (p. 243—248), documente păstrate în fondurile Arhivelor Statului din Oradea. Publicarea urmează cursul lor cronologic, fiind vorba de un document din secolul al XV-lea și cinci din prima jumătate a secolului al XVI-lea, singurele care ni s-au păstrat în aceste fonduri orădene, pentru această perioadă. Ele sînt originale din anii 1487, 1510, 1525, 1533 și 1544, redactate în limba latină, fiind emanații ale capitlului din Oradea, capitlului St. Ștefan din Dealul Orășii, a lui Ioan Zápolya și a provizorului cetății Oradea.

Documentele pe care le redăm mai jos nu au fost publicate pînă în prezent. Unele informații din ele au fost însă preluate parțial în lucrări sau studii de specialitate¹. Editarea acestora aduce însă noi precizări și completează tabloul, destul de complicat al voievozilor români din Bihor în ce privește condiția lor economico-socială și localizarea în spațiul geografic.

Primul document, *scrisoarea de adevărire a capitlului din Oradea din anul 1487*, ni-l înfățișează pe nobilul Ștefan, voievod de Urviș, în litigiu cu același capitlu pentru stăpînirea posesiunii Suplacul de Tinca. În document se arată că în anul 1474, adică în urmă cu 13 ani de la emiterea documentului, voievodul Ștefan, împreună cu oamenii săi din Șoimi, au năvălit în posesiunea Suplacul de Tinca și l-au bătut pe Benedict Varga, iobag al capitlului, fără ca acesta să fi avut vreo vină. Conform procedurii vremii, voievodul Ștefan a depus plîngere în fața capitlului din Arad, iar cauza a ajuns în dezbateră la scaunul de judecată al regelui Matei Corvin. Din scrisoare rezultă că i s-a făcut dreptate voievodului Ștefan, ceea ce înseamnă că a fost lăsat să stăpînească în continuare Suplacul sau cel puțin părți din această posesiune. Deducem de aici că voievodul Ștefan, care avea și vicevoievod și cnez, putea fi conducătorul voie-

---

¹ Bunyitai, V., *Biharvármegye oláhjai s a vallás-unió* (Românii din comitatul Bihor și unirea religioasă), Budapesta, 1892, p. 15—18; Jakó, Zs., *Biharmegye a török pusztítás előtt* (Județul Bihor înainte de pustiirea turcească), Budapesta, 1949, p. 312, 340; Ștefan Pascu, *Voievodatul Transilvaniei*, III, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1986, p. 352—372; Liviu Borcea, *Obștea sătească din Bihor, voievozii și cnezii ei în sec. XIII—XVII*, în *Crisia*, 1982, p. 123—150.

vodatului de Urviș, de care țineau și posesiunile Șoimi și Suplac. În această scrisoare este atestată documentar pentru întâia oară localitatea Șoimi, la anul 1487². Informațiile documentului ne oferă însă posibilitatea să atestăm această localitate cu 13 ani mai înainte, adică la 1474, anul desfășurării evenimentelor menționate în document.

Al doilea document, *scrisoarea de adevărire a capîtlului din Oradea din 23 februarie 1510*, o menționează pe Anastasia, văduva voievodului Ștefan de Urviș, ceea ce înseamnă că în intervalul 1487—1510 a survenit moartea voievodului. Acest document îl amintește însă pe voievodul Ladislau, vărul voievodului Ștefan de Urviș.

Al treilea document, *scrisoarea de adevărire a capîtlului din Oradea din 24 februarie 1510*, ne informează că același voievod Ladislau, împreună cu fii săi Ștefan și Ioan, au cumpărat 2 sesii iobăgești în Borozel.

Al patrulea document, în ordine cronologică, este *scrisoarea capîtlului Sf. Ștefan din Dealul Orăzii*, care-l menționează pe voievodul Ioan din Cărăndeni, cu ocazia rînduirii mai multor împuterniciți pentru rezolvarea pricinilor sale.

Al cincilea document, *scrisoarea lui Ioan Zápolya din 1533*, este transumpt într-un raport al scaunului de judecată al comitatului Bihor, din același an, care cuprinde patru transumpturi în legătură cu împărțirea moșiei Cighid³ între nepoții nobilului Laurențiu de Cighid, Pavel, Laurențiu și Iuliana, fiica nobilului Matei de Cighid și soția nobilului Ștefan Venter de Borod, voievod de Suplac. Aceasta este prima mențiune despre un voievod de Suplac. Dar același Ștefan Venter, soțul Iulianei, este numit într-un document din 1560⁴ voievod de Urviș. Este posibil, așadar, ca acest voievod de Suplac și Urviș să fie urmașul direct al voievodului, Ștefan de Urviș menționat la 1487 în conflict cu capîtlul. Prin căsătoria sa cu Iuliana, din familia nobililor de Cighid, voievodul Ștefan ajunge în posesia unor proprietăți în Cighid și în hotarele altor localități din zonă.

Ultimul document este *porunca provizorului cetății Oradea din 1544* adresată oficialităților din pertinențele Suplacului, privind restabilirea voievozilor în vechile lor drepturi de către Gheorghe Martinuzzi, episcop de Oradea. Singurul voievod nominalizat cu această ocazie este Ștefan de Urviș, probabil fiul voievodului Ladislau, amintit la 1510. Voievodul Ștefan din 1544 ar putea fi același cu voievodul Ștefan de Borod, căruia la 1557⁵ regina Izabela îi acordă protecție specială în voievodatul său de Urviș. El a putut ajunge voievod de Borod prin extinderea proprietăților sale în această zonă, cunoscîndu-se că, încă la 1510, tatăl său a cumpărat proprietăți în Borozel.

Încercînd o schiță genealogică a voievozilor români pe baza acestor documente, credem că este vorba de două generații: prima, a voievozilor Ștefan și Ladislau, veri după tată, iar a doua, a fiilor acestora, ambii cu numele Ștefan.

² Coriolan Suci, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, II, Editura Academiei R. S. România, București, 1968, p. 175.

³ Cighid (Cheghed), localitate atestată la 1290, situată lângă Ciuneghiu, dispărută în urma luptelor cu turcii din secolul al XVII-lea (V. C. Suci, *op. cit.*, I, p. 308).

⁴ Arhivele Statului Oradea, *fond Ugray-Bölönyi*, dos. 1, f. 34.

⁵ *Ibidem*, f. 27.

Putem concluziona că, la mijlocul secolului al XVI-lea, voievozii români din Urviș, Suplac și Borod, precum și alții care nu sînt menționați în documentele prezentate aici, se bucurau de prestigiu și autoritate, de dreptul de stăpînire asupra voievodatelor lor, sau a unor proprietăți mai mici, drepturi recunoscute — vrînd, nevrînd — și de episcopii de Oradea, care dețineau, pînă în deceniul al șaselea al secolului al XVI-lea, cel mai mare domeniu feudal din Bihor.

DOCUMENTE

1

1487, aprilie 5, Oradea

Nos, capitulum ecclesie Waradiensis memorie commendamus per presentes quod nos, ad nonnullorum dominorum et nobilium petitionem, illam iuramentalem depositionem nobilis Stephani wayvode de Erwenyes quam idem Stephanus wayvoda contra nos iuxta continentia literarum serenissimi principis, domini Mathie, dei gratia regis Hungarie, Bohemie etc. domini nostri naturalis generosi adiudicatoriarum Bude sexagesimo quarto die octavarum festi beati Michaelis archangeli, nomine predicti emanatarum, vigesimo quarto se nobilibus, super eo videlicet quod circa festum beati Martini episcopi et confessoris, in anno domini millesimo quadringesimo septuagesimo quarto transacto perfectum (ipse Stephanus wayvoda de Erwenyes, assumptis secum quibusdam Magaskenez et Brathul de Solyond, necnon Iohanne Handro, vicewayvoda suo, Petro Bratha de Wenter, Luca Roman et Ianko Drakulya de dicta Solyond, hominibus scilicet suis, manibus potentiariis ad possessionem nostram Zeplak vocatam irruens ibique quandam Benedictum Warga, iobagionem nostrum ibi commorantem, sine omni culpa sua, duris verberum plagis...⁶ affecerit potentia mediante) octavo die festi beati Georgii martiris...⁷, die videlicet in pretactis litteris iuramentibus inscripto, coram capitulo ecclesie Orodienensis facere habebat, eidem Stephano wayvode remisimus et relaxavimus. Atque eundem super huiusmodi actione et accusatione nostra, necnon iniuriis unde nobis illatis expeditum comisimus. Pretactas etiam litteras iuramentales coram eisdem mortuas relinquimus. Imo reddimus, relinquimus et relaxamus harum nostrarum vigore et testimonium literarum mediante. Datum feria quinta proxima post festum beati Ambrosii episcopi, anno domini millesimo quadringesimo octuagesimo septimo.

(Original. Arhivele Statului Oradea, *Colecția de documente*, dos. 12, f. 15)

*

Noi, capitlul bisericii din Oradea, dăm de știre prin scrisoarea de față că, la cererea unor domni și nobili, l-am iertat și l-am slobozit pe nobilul Stefan, voievod de Urviș, de acea acuzație sub jurămînt pe care, pe baza celor cuprinse în scrisoarea de judecată a prealuminatului principe Matei, din mila lui Dumnezeu rege al Ungariei, Boemiei, etc., domnul nostru natural și milostiv, dată la Buda pentru mai sus numitul = voievod = în a șaizeci și patra zi a octavelor fericitului arhanghel Mihail, același Stefan voievod o făcuse împotriva noastră, împreună cu douăzeci și patru de nobili, în a opta zi a sărbătorii sfîntului Gheorghe martirul...⁶, zi înscrisă, de bună seamă, în mai sus pomenita scrisoare de jurămînt, în fața capitolului bisericii din Arad, asupra a ceea ce s-a făptuit cam pe la sărbătoarea fericitului Martin, episcop și spoveditor, în trecutul an al lui Dumnezeu 1474 = anume că =

⁶ Un cuvînt ilizibil.

⁷ Trei cuvinte ilizibile.

Insuși Ștefan voievod, luînd cu el pe numiții cnezul Mogoș și Bratul de Șoimi, ca și pe Ioan Handro, vicevoievodul său, Petru Brata de Vintere, Luca Roman și Iancu Drăculea, de asemenea de Șoimi, oamenii săi, cu brațele înarmate și = puși pe = violență, căzînd asupra posesiunii noastre Suplac, îl umpluse cu cruzime de răni grele =provocate= de vergi pe Benedict Varga, iobagul nostru, care locuia acolo, fără de nici o vină). Iar pe același —voievod— l-am considerat dezlegat de asemenea piră și acuzație asupra noastră, ca și de ofensele aduse nouă. Chiar și mai sus pomenita scrisoare de jurămint o considerăm, în fața lor, lipsită de valoare. Ba chiar îl iertăm, îl descărcăm și-l slobozim, prin tăria și mărturia acestei scrisori a noastre. Dată în ziua a cincea, imediat după sărbătoarea fericitului episcop Ambroziu, în anul domnului 1487.

2

1510, februarie 23, Oradea

Nos, capitulum ecclesie Waradiensis memorie commendamus per presentes quod nobilis domina Anastasia, relicta quondam Stephani wayvode de Erwenyes, coram nobis personaliter constituta per eandem sponte et libere confessum extitit partier et relatum in huiusmodi: quod, quia nobilis Ladislaus wayvoda, frater patruelis dicti quondam Stephani wayvode, pro dote et rebus parafernalisibus ipsius domine Anastasie eisdem de universis bonis ac portionibus et iuribus possessionaribus dicti quondam Stephani wayvode, domini videlicet et mariti sui, intra ambitum huius regni ubilibet existentibus habitis iuxta eiusdem regni consuetudinem pertinere debentibus, ducentos florenos auri persolvisset, eidem de premissis dote et rebus parafernalisibus suis omnimodam impendisset satisfactionem, ob hoc ipsa domina Anastasia super eundem ad plenum contenta, eundem Ladislaum wayvodam eiusque heredes et successores universos ratione perenna quietos, absolutos et expeditos reddisset et commisisset; imo reddidit et commisit nostra in presentia harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante. Datum in vigilia beati Mathie apostoli, anno domini millesimo quingentesimo decimo.

(Original. *Idem, fond Ugray—Bökönyi, dos. 1, f. 8)*

*

Noi, capitlul bisericii din Oradea, dăm de știre prin această scrisoare că nobila doamnă Anastasia, văduva lui Ștefan, odinioară voievod de Urviș, venind în fața noastră, a lăsat mărturie și a dat socoteală de bună voie și în mod liber în felul următor: fiindcă nobilul Ladislaou voievod, vărul după tată al numitului Ștefan, odinioară voievod, plătise două sute de florini de aur pentru zestrea și darurile de nuntă ale doamnei Anastasia, precum și pentru acele =lucruri= care se cuveneau să-i aparțină, avute, pe baza obiceiului acestui pămînt, dintre toate bunurile, porțiunile și drepturile de proprietate ale numitului Ștefan, odinioară voievod, domnul și soțul ei, aflate pretutindeni între hotărele acestui regat, și, fiindcă îi dăduse satisfacție deplină pentru mai sus pomenitele zestre și daruri de nuntă, doamna Anastasia fiind pe deplin mulțumită asupra acestui lucru, îi socotise din nou îndestulați, descărcați și dezlegați întru veșnicie pe același Ladislaou voievod precum și pe toți moștenitorii și urmașii lui; ba chiar a hotărît și i-a socotit din nou îndestulați, descărcați și dezlegați în fața noastră prin puterea și mărturia acestei scrisori. Dată în ajunul sărbătorii fericitului apostol Matei, în anul domnului 1510.

3

1510, februarie 24, Oradea

Capitulum ecclesie Waradiensis omnibus Christi fidelibus, presentibus pariter et futuris presentium notitiam habituris salutem in omnium salutis largitore. Ad

universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod nobilis Georgius Dobrochyony de Dobrochyonfalwa onera et gravamina quorumlibet fratrum, proximorum et consanguineorum suorum, si in subscriptis persistere nollent, super se levanda, nostram personaliter veniens in presentiam per eundem sponte et libere confessum extitit pariter et relatum in hunc modum: quomodo ipse duas sessiones suas iobagionales populosas in possessione Kisbarod in comitatu Byhariensi existente habitas ipsumque Georgium omnis iuris titulo concernentes (in quarum una Ladislaus Wlaad, in alia vero Petrus similiter Wlaad residentiam facerent) simul cum cunctis ipsarum utilitatibus et pertinentiis quibuslibet terris utputo arrabilibus, cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, silvis, nemoribus, aquis, fluviis, piscinis, piscaturis, molendinis et locis eorundem et generaliter quarumlibet utilitatum earumdem integritatibus quovis nominis vocabulo vocitatis ad easdem duas sessiones de iure spectantibus et pertinentibus debentibus nobili Ladislaio wayvode de Erwenyes ac Stephano et Iohanni filiis suis ipsorumque heredibus et posteritatibus universis pro viginti florenis auri puri hungaricalibus boni, veri et iusti ponderis p'ene ab eisdem ut discit perceptis et levatis dedisset, vendidisset et ascripsisset, immo dedit, vendidit et ascripsit coram nobis iure perpetuo et irrevocabiler tenendas, possidendas pariter et habendas, nullum ius nullamve iuris et dominii proprietatem in eisdem sessionibus idem Georgius sibi ipsi reservans, sed totum et omne ius quod in eisdem habent in et ad prefatum Ladislaum wayvodam et suos heredes prenominatos pleno iure transferendo, assumendo nihilominus et obligando se prefatum Georgius Dobrochyony ad onera predicta in se levata annotatum Ladislaum wayvodam ac heredes suos prenominatos in perpetuali pacifico dominio dictarum duarum sessionum contra quoslibet iuridice impetitores et actores protegere, tuere et conservare suis propriis laboribus et expensis. In cuius rei testimonium firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras pendentes et autentici sigilli nostri munimine roboratas duximus concedendas. Datum in festo beati Mathie apostoli, anno domini millesimo quingentesimo decimo, presentibus ibidem venerabilibus dominis Ladislaio de Kalmanchych preposito, Thoma Dyenessy de Illye prothonotario apostolico lectore, Gregorio de Zegedino custode aliisque canonicis in dicta ecclesia nostra salubriter existentibus et deo devote famulantibus.

.Original. *Ibidem*, t. 6)

*

Capitulul bisericii din Oradea, tuturor credincioşilor întru Cristos, atît celor de faţă cît şi celor viitori, care vor cunoaşte conţinutul acestor rînduri, mîntuire întru dăruitorul mîntuirii tuturor. Prin cuprinsul scrisorii noastre vrem să ajungă la cunoştinţa tuturor că nobilul George Dobrochany de Dobricioneşti, pentru a fi luate asupra sa poverile şi supărările fraţilor şi rudelor sale de aproape — dacă ei nu doresc ca acestea să continue în plîngerî — venind în faţa noastră a lăsat mărturie şi a dat socoteală în mod liber şi de bună voie în acest fel: anume că dăduse, vînduse şi hărăzise nobilului Ladislaio voievod de Urviş, precum şi lui Ştefan şi Ioan, fiii săi, precum şi tuturor moştenitorilor şi urmaşilor săi, pentru două zeci de florini de aur ungureşti, de o greutate bună, adevărată şi legiuită, pe care, după cum a zis, îi luase şi îi primise de la aceştia, două sesii ale sale iobăgeşti populate, pe care le avea în posesiunea Borozel, din comitatul Bihor dimpreună cu toate folosinţele şi cele ce ţineau de ele: pămînturile de arătură, cultivate şi necultivate, ogoarele, fînaţele, păşunile, pădurile, dumbrăvile, apele, pîraiele, iazurile, helesteele, morile, locurile aceloraşi şi, în general, toate lucrurile aflătoare în ele, oricare va fi fost numele lor, aparţinătoare de drept celor două sesii (dintre care în una locuia Ladislaio Vlad, în alta Petru de asemenea Vlad).

Ba chiar mai sus amintitul George le-a dat, le-a vîndut şi le-a hărăzit în faţa noastră pentru a fi ţinute, stăpînite şi avute pentru totdeauna, el nepăstrînduşi pentru sine nici un drept şi nici o proprietate legiuită, trecînd stăpînirea deplină pe care o avea asupra lor în stăpînirea mai sus numitului Ladislaio voievod ca şi a moştenitorilor săi, de asemenea amintiţi mai înainte, tot el legîndu-se, conform sarcinilor luate asupra lui, să apere, să vegheze şi să păstreze prin propriile eforturi şi cheltuieli, într-o stăpînire veşnică şi paşnică a celor două sesii pe mai sus pome-

nitul Ladislau voievod și pe moștenitorii acestuia, împotriva oricăror pricinași și pîrîtori.

Intru mărturia și întărirea veșnică a acestui lucru, socotim că trebuie dată această scrisoare, întărită cu țaria sigiliului nostru atîrnat. Dată în sărbătoarea fericitului apostol Matci, în anul domnului 1510, fiind de față tot acolo demnii de cinstire Ladislau de Kálmánchych, prepozit, Toma Dyenessy de Ellye, protonotar apostolic și lector, Grigore de Zeghedin, custode, precum și alți călugări care trăiesc fără de prihană în biserica noastră și care îl slujesc cu sirg pe dumnezeu.

4

1525, ianuarie 15, Dealul Orăzii

Nos capitulum ecclesie Sancti Stephani prothomartyri de promontorio Waradiensi memorie commendamus per presentes quod Iohannes Wayda de Karand coram nobis personaliter constitutus in omnibus suis causis et earum articulis tam per ipsum contra alios quam per alios quospiam contra ipsum in quibuslibet terminis coram quovis iudice et iustitiario regni ecclesiastico videlicet et seculari a data presentium per annicirculum motis vel moventibus Benedictum de Bayan, Stephanum Eikel et Emericum Illmecy, canonicos ecclesie Waradiensis, Paulum Poroky, Ladislaum Gerthy, Thomam literatum de Pyls, Georgium Kolegy, Georgium Horvath, Andream Dolmofy, Lucam literatum de Gewrbeth, Valentinum Tiso, Iohan-nem Thorday, Gregorium Zentywany, Benedictum Feyehér, Gregorium Mikolay, Franciscum Fanchychay, Benedictum Zabory, Albertum Sylvestry, Franciscum Chehy, Stephanum Damony, Laurentium Pothyondy, Andream Kekedy, Paulum Maday, Demetrium et Colomanum Rayky, Franciscum Orozy et Stephanum Huzar de Debrek fecit, constituit et ordinavit suos veros et legitimos procuratores ratum atque firmum se promittendo habiturum quicquid per predictos suos promotores simul vel divisim exhibitores videlicet seu exhibitorem pronuntiamus actum, factum atque procuratum fuerit in causis suis prenomnatis. Datum sabbatho proximo post festum beati Pauli primi heremite anno domini millesimo quingentesimo vicesimo quinto.

(Original. *Idem*, Colecția de documente, dos. 14, f. 24)

*

Noi, capitulul bisericii sfîntului Ștefan, întiiul mucenic, din Dealul Orăzii, facem cunoscut prin prezenta =scrisoare= că Ioan Vaida de Cărăndeni, venind el însuși în fața noastră, i-a făcut, i-a pus și i-a rînduit ca adevărați și legiuîți imputerniciți ai săi, în toate pricinile sale pornite sau care vor fi pornite atît de el împotriva altora, cît și de alții împotriva lui, în punctele acestora, cu orice soroc =vor fi avînd=, în fața oricărui judecător sau împărțitor de dreptate al țării, atît bisericesc cît și, de bună seamă, mirean, începînd cu data prezentei =scrisori=, pe durata unui an pe Benedict de Bayon, Ștefan Eikel și Emeric Illmecy, canonici ai bisericii orădene, pe Paul Poroky, Ladislau Gerthy, Thoma, diac de Pilis, George Kolegy, George Horváth, Andrei Dolmofy, Luca diac de Gurbediu, Valentin Tiso, Ioan Thorday, Grigore Zentyvany, Benedict Feycher, Grigore Mikolay, Francisc Fanchychay, Benedict Zabory, Albert Sylvestry, Francisc Chehy, Ștefan Damoni, Laurențiu Pothyondy, Andrei Kekedy, Paul Maday, Dumitru și Coloman Rayky, Francisc Orozy și Ștefan Huzar de Debrek, făcînd promisiunea că va consfinți și va întări orice va fi fost întreprins, făcut și mijlocit de către mai sus numiții imputerniciți ai săi, în pricinile sale mai înainte pomenite. Pe aceștia îi numim împreună sau pe fiecare în parte imputerniciți sau de bună seamă, imputernicit. Dat în prima simbătă după sărbătoarea fericitului Pavel, întiiul pustnic, în anul domnului 1525.

5

1533, ianuarie 6, Oradea

.....

Iohannes dei gratia rex Hungariae, Croatiae, etc. fidelibus nostris comiti, vicecomiti et iudicialiis comitatus Byhorensis salutem et gratiam. Expositum est nobis in personis nobilium dominarum Iuliane, consortis nobilis Stephani Wenther, wayvode de Zeplak et domine Anne relicte quondam Petri de Kyswasary: quod...⁸ nos superioribus diebus per alias binas litteras nostras vobis mandaverimus ut quasdam portiones possessionarias in pretaetis litteris nostris specificatas et conscriptas inter ipsorum dominorum exponentem et nobiles Georgium literatum et Petrum filium quondam Ioannis de dicta Kyswasary necnon Paulum de Cheeged fratres eorum connationales ipsas dominas exponentes cum predictarum fratribus ipsarum equali iure concernentes dividere et sequestrare deberetis et vos tamen nescitur quibus respectibus ad legitimas predictarum dominarum exponentis requisitiones huiusmodi portiones hactenus dividere minime curassetis in contemptum predictorum mandatorum nostrorum dampnumque et preiudicium earum dominarum exponentis. Manifestum quod vos nobis obaudire nolentes rursus fidelitati vestre harum serie mandamus firmiter uti, receptis presentibus et rebus suo modo se habendis, remota quavis difficultate ac delatione remittenda prescriptas totales portiones possessionarias in antedictis litteris nostris denotatas nisi aliquod extremum obstat impedimentum iuxta contentum earundem per verum modum dividere et sequestrare ac unicuique partium partem suam inde proveniendam extradare litterasque vestras superinde predictis partibus necessarias emanari facere habeatis et teneamini. Nam aliquin volumus ut quintodecimo die diei exhibitionis presentium vobis exhinc fieri computandum coram nostra maiestate ubicumque die dicta constitueremus personaliter aut per primum vestrum legitimum comparandum habeatis et teneamini, ratione superinde reddituri, efficacius secus non facturi, presentibus perlectis exhibenti vestitutis. Datum Waradini in festo Epiphaniarum domini, anno domini millesimo quingentesimo tricesimo tertio.

.....

(Transumpt. *Idem*, fond *Ugray-Bölönyi*, dos. 13, f. 9)

•

Ioan, din mila lui Dumnezeu rege al Ungariei, Croației, etc. credincioșilor noștri comite, vicecomite și juzi ai comitatului Bihor, sănătate și iubire. Ne-a fost arătat nouă personal de către nobilele doamne Iuliana, soția nobilului Ștefan Venter, voievod de Suplac și Ana, văduva lui Petru de Kysvasary, că noi, în zilele trecute v-am poruncit prin alte două scrisori ale noastre că trebuie să împărțiți și să despărțiți anumite porțiuni de posesiune specificate și înscrise în scrisorile noastre, între imputernicitul acestor doamne și nobilii Gheorghe diacul și Petru, fiul fostului Ioan de Kysvasary, ca și Paul de Cighid, frați buni ai acestuia, =porțiuni= care aparțin cu un drept egal acestor doamne ca și fraților mai sus numiților; și voi totuși, nu se știe din ce motive, prea puțin v-ați îngrijit să împărțiți aceste porțiuni la cererile legiuite ale imputernicitului mai sus numitelor doamne întru disprețul poruncilor noastre și întru disprețul și păgubirea imputernicitului acestor doamne. Este clar că, deoarece voi nu doriți să ne dați ascultare, poruncim din nou, cu strășnicia credinței voastre, prin rindurile acestei scrisori, ca, de îndată ce aceasta a fost primită și lucrurile au fost considerate așa cum se cuvine, fiind îndepărtată orice dificultate și trebuind să fie lăsată la o parte orice zăbavă, să țineți și să vă învredniciți a împărți și a despărți pe baza conținutului scrisorii noastre, porțiunile mai sus amintite, notate în scrisoarea mai sus pomenită, dacă nu va fi intervenind vreo piedică de ultimă clipă, și să dați fiecăreia dintre părți partea sa, care i se cuvine; de asemenea să țineți și să vă învredniciți a scoate scrisori cuvenite fie-

⁸ Un cuvânt ilizibil.

căreia din părțile mai sus amintite. Căci, de altfel, dorim ca într-a cincisprezecea zi de la ziua înfățișării prezentei scrisori, trebuind a fi numărate de la data scrisorii, să țineți și să vă învredniciți a apărea în fața maiestății sale fie personal, fie prin primul vostru =împuternicit= legiuit, oriunde ne vom fi aflînd în numita zi, asupra acestora veți cumpăni mai bine și nu veți face altfel, după ce această scrisoare a fost citită și redată în fața înfățișătorului. Dată la Oradea, în sărbătoarea botezului domnului, în anul domnului 1533.

6

1544, februarie 27, Oradea

Ladislav Eodemffy de Nagmihaly provisor castri Waradiensis universis et singulis egregiis et nobilibus officialibus et circumspectis iudicibus et iuratis ac cuiusvis status et conditionis hominibus in pertinentiis Zeplak ubivis constitutis et commorantibus salutem. Noveritis quod dominus noster Georgius aliqua de causa ad wayvodas indignationem ammiserat, nunc igitur eosdem wayvodas gratia et favore prosequi volentes speciali, eisdem wayvodatus eorundem una cum pertinentiis ab antiquo de iure pertinere debentibus remisit, pro ut etiam Stephano wayvode de Erwenyes remisit bona sua. Volumus igitur vobisque harum serie committimus firmissime ut, visis presentibus, eosdem wayvodas audire informareque et proventum eorundem ab antiquo solitum extradare modis omnibus habeatis et teneamini. Nam alioquin certi sitis quod vos condigna pena puniemini secus igitur nulla ratione facere presumentis, presentibus perlectis exhibenti restituti. Datum Waradini feria quarta proxima post festum beati Mathie apostoli 1544.

(Original. *Idem*, *Colecția de documente*, dos. 12, f. 26)

*

Ladislav Eodemffy de Valea lui Mihai, provizorul cetății Oradea, tuturor aleșilor și nobililor dregători și fiecăruia în parte precum și chibzuiților juzi și jurați și oamenilor de orice treaptă și stare, așezați și rînduiți pretutindeni în pertinențele Suplacului, sănătate. Să știți că domnul nostru George pricinuisse mîhnire printre voievozi, dintr-o anumită cauză. Acum, așadar, voind a-i ajuta din osebită milostivire, le-a redat voievodatele împreună cu cele ce țin de ele de drept, încă din vechime, după cum a redat și lui Ștefan de Urviș bunurile sale. Voim, așadar, și poruncim cu strășnicie prin conținutul acestor rînduri, ca, după ce au fost văzute să țineți și să vă obligați a-i asculta și a-i înștiința pe aceeași voievozi precum și să le redați venitul lor obișnuit încă din vechime. Căci altfel să fiți siguri că veți fi pedepsiți cu pedeapsa cuvenită. Așadar, să nu îndrăzniți a face altfel din nici o pricină, după ce scrisoarea de față a fost citită și dată înapoi înfățișătorului. Dată la Oradea, în a patra zi după sărbătoarea fericitului apostol Matei 1544.